

De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid
Mevrouw K.T. (Claudia) van Bruggen MSc
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Verzending per e-mail

Den Haag, 17 september 2026

telefoonnummer: 070-335 3505

e-mail: secretariaat@collegevantoezichtnova.nl

Betreft: Consultatie Voorstel Wet onafhankelijke toezichthouder advocatuur

Geachte mevrouw Van Bruggen,

Op 10 juli 2026 publiceerde u het voorstel Wet onafhankelijke toezichthouder advocatuur. Reacties op het conceptwetsvoorstel ontvangt u zowel schriftelijk als elektronisch graag uiterlijk 18 september 2026. In deze brief reageert het college van toezicht op de advocatuur op het voorstel.

De algemeen deken, die qualitate qua lid is van het college van toezicht, geeft in een reactie namens de algemene raad van de NOvA haar visie. De algemeen deken volstaat dan ook met een verwijzing naar deze visie. Om die reden wordt deze brief uitsluitend geschreven en ondertekend door de kroonleden van het college van toezicht.

Blik van buiten

Het college heeft in de afgelopen tien jaar met een blik van buiten systeemtoezicht gehouden op het toezicht op de advocatuur. Het college heeft in die periode geconstateerd dat grote stappen zijn gezet in de professionalisering en uniformering van het toezicht op de advocatuur en de klachtbehandeling. Tegelijkertijd signaleerde het college dat de huidige inrichting van het toezichtstelsel structurele beperkingen kent die de effectiviteit en het maatschappelijk vertrouwen mogelijk onder druk kunnen zetten. In het bijzonder blijft de borging van de onafhankelijkheid van het toezicht een terugkerend aandachtspunt. De bestaande wettelijke kaders bieden onvoldoende expliciete waarborgen om (de schijn van) belangenverstrengeling bij de uitoefening van toezicht en klachtbehandeling door dekenen te voorkomen. Dekenen staan zelf (verplicht) geregistreerd als advocaat, blijven dus deel uitmaken van de beroepsgroep, zijn gekozen door de lokale orden, houden in het bestaande model toezicht op collegae, en na het dekenaat gaan zij vaak weer volledig aan de slag als advocaat. Ook voor het systeemtoezicht geldt mogelijke schijn van belangenverstrengeling doordat de algemeen deken, naast deelname aan de algemene raad, tevens formeel voorzitter is van het college van toezicht.

Voor verdere opmerkingen van het college van toezicht over knelpunten in de huidige wetgeving verwijzen wij naar onze voortgangsrapportages. In het wetsvoorstel dat nu ter consultatie voorligt, lijken veel van deze punten geadresseerd te zijn zodat het toezicht op meer onafhankelijke wijze plaatsvindt.

De blik van buiten zal ook in de nieuwe constellatie van belang blijven. Een toezichthouder binnen de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie NOvA vereist naar onze mening een blik van buiten voor een meer onafhankelijke positionering en om het risico te vermijden dat de onafhankelijk toezichthouder advocatuur te veel naar binnen gekeerd is of daarvan de schijn heeft.

Het college van toezicht constateert dat het college van toezicht in de visie van de staatssecretaris in de toekomst blijft bestaan, zij het met een gewijzigde taak- en samenstelling. De blik van buiten op het functioneren van de onafhankelijk toezichthouder advocatuur, inclusief bevoegdheid tot het goedkeuren van begroting en jaarrekening, achten wij in de nieuwe constellatie verstandig en goed werkbaar. De nadruk op onafhankelijke publieke verantwoording over het functioneren van die toezichthouder, in combinatie met de bepaling dat de onafhankelijke toezichthouder advocatuur is gehouden in het openbaar te reageren op de bevindingen van het college van toezicht, zal verder recht doen aan het vertrouwen van de maatschappij in de advocatuur.

Governance

Wij delen de keuze voor een bestuur dat bestaat uit een diverse mix van (voormalig) advocaten en niet-advocaten. Ook daarin zijn de blik van buiten en onafhankelijkheid verankerd. Het is naar ons inzicht van groot belang dat het bestuur van de onafhankelijk toezichthouder advocatuur kennis heeft van de beroepsgroep én van toezichthouders.

De kroonleden in het college van toezicht delen ook het standpunt van de NOvA ten aanzien van de voorgestelde governance van het toezicht op de advocatuur. Het handhaven van de benaming *college van toezicht*, terwijl de taken en bevoegdheden wezenlijk wijzigen, kan tot verwarring leiden. Daarnaast is de taakverdeling binnen de voorgestelde structuur onvoldoende helder afgebakend. Wij geven daarom de voorkeur aan een governance-structuur die aansluit bij die van andere toezichthouders. Daarbij wordt gedacht aan een model met een bestuur en een raad van toezicht, met een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden, waaronder de benoeming, schorsing en het ontslag van bestuurders.

Informatiepositie

Het is voor de goede taakuitoefening van het college van toezicht belangrijk dat het over alle noodzakelijke informatie beschikt die nodig is voor de taakuitoefening. De onafhankelijke toezichthouder advocatuur dient deze informatie aan het college van toezicht te verstrekken. Dit gaat in het wetsvoorstel niet zover dat de onafhankelijke toezichthouder advocatuur informatie moet verstrekken die onder een van de advocaat afgeleide geheimhoudingsplicht valt. Het is voor de taakuitoefening van het college van toezicht ook niet relevant dat hij beschikt over informatie op het niveau van cliënten.

Wij zien een belangrijke aanvulling op dit voorstel. Zoals wij in onze brief van 31 januari 2024 aan de toenmalige minister voor Rechtsbescherming aangaven, achten wij het noodzakelijk dat het college ook in de nieuwe situatie over een goede informatiepositie beschikt. In die gevallen waarin het college het noodzakelijk acht zich een oordeel te vormen over het toezicht op de advocatuur, moet kunnen worden gevraagd om het individuele (toezicht-) dossier dat van vertrouwelijke cliëntinformatie geschoond is. We bevelen aan dat deze mogelijkheid in de wet verankerd wordt. Met deze werkwijze ontvangt het college de voor de uitoefening van het toezicht benodigde informatie en wordt de (verlengde) geheimhoudingsplicht niet doorbroken.

Informatie-uitwisseling

Er zijn in het wetsvoorstel verschillende bepalingen geschreven over informatie-uitwisseling tussen de onafhankelijk toezichthouder advocatuur, de dekens en de raad van de orde, en het college van toezicht. Wij vragen aandacht voor de informatierechten van de kwartiermaker in voorbereiding op de onafhankelijk toezichthouder advocatuur. De kwartiermaker moet naar ons inzicht reeds in de transitiefase beschikken over voldoende wettelijke vastgelegde bevoegdheden, met name om de juiste informatie in te kunnen zien. Deze informatie kan zowel bedrijfsmatig, financieel, als inhoudelijk (toezicht en klachtbehandeling) van aard zijn.

Lokale inbedding

Wij gaven eind 2025 reeds aan dat wij in de uitwerking van Pro Facto aanleiding zien om het eerdere standpunt over het belang van lokale inbedding te nuanceren. Het belang van lokale inbedding, met name van klachtbehandeling, is door Pro Facto goed geanalyseerd en weersproken. Dit is daarom niet langer een prioriteit voor ons.

Transitiefase

De transitiefase zal de nodige aandacht vragen. De veranderende rol van de dekens en het college van toezicht vraagt enerzijds om anticipatie en inbedding, anderzijds moet ook in de transitiefase het toezicht binnen de huidige kaders goed worden uitgevoerd, met de uitdagingen die vandaag de dag al gelden. Dat vraagt een gezamenlijke inspanning van alle betrokkenen. Het college vraagt de transitiefase zo in te laten richten dat de kwaliteit van het toezicht en de handhaving niet nadelig beïnvloed worden.

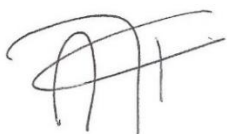
In dit kader vragen wij ook aandacht voor de personele gevolgen en oog voor de expertise van de medewerkers van het bureau van het college van toezicht.

In het belang van de beroepsgroep en de rechtszekerheid is het van belang dat de nieuwe toezichthouder op de advocatuur zo spoedig mogelijk wordt opgericht. Indien gewenst is het college van toezicht bereid om in gesprek te gaan over de condities waaronder de toezichthouder doelmatig, transparant, verantwoord en efficiënt ingericht zou kunnen worden.

Slot

Wij danken u voor de mogelijkheid te reageren op het voorstel voor versterking van het toezicht op de advocatuur.

Hoogachtend,
de kroonleden van het college van toezicht advocatuur,

de heer mr. A.J. (Aart Jan) de Geus

mevrouw mr. drs. N.M. (Nicole) Edelenbos